

Svjetsko brodograđevno tržište – listopad 2018.

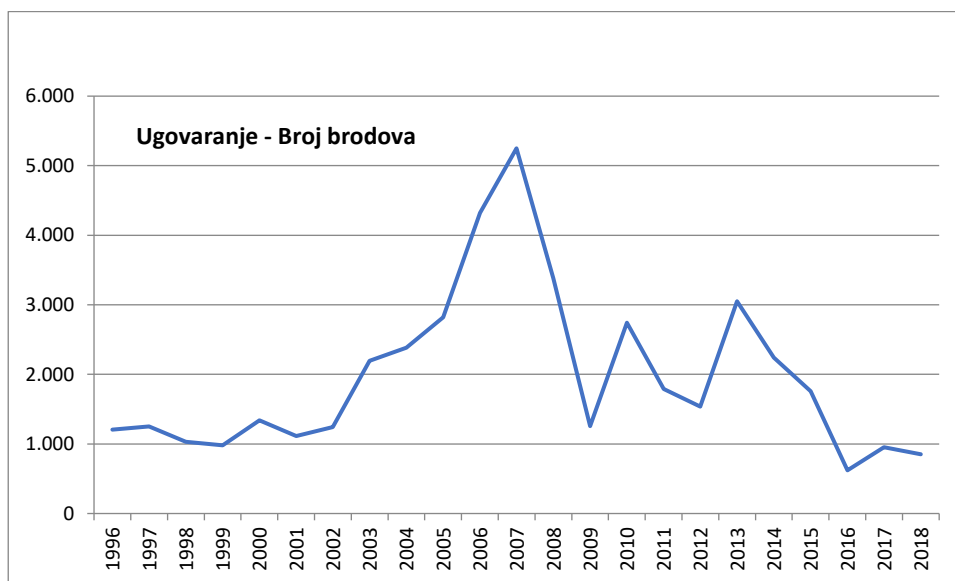
Općenito

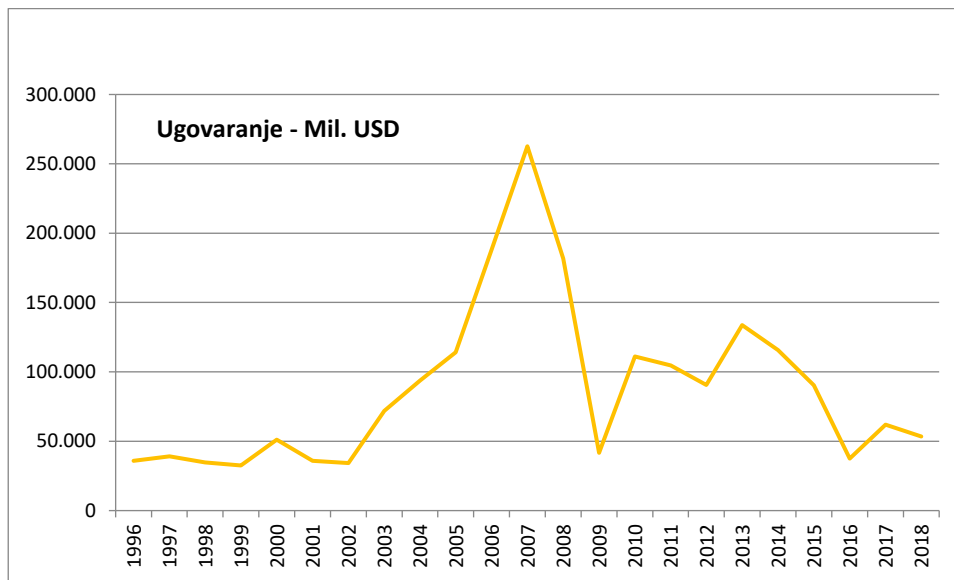
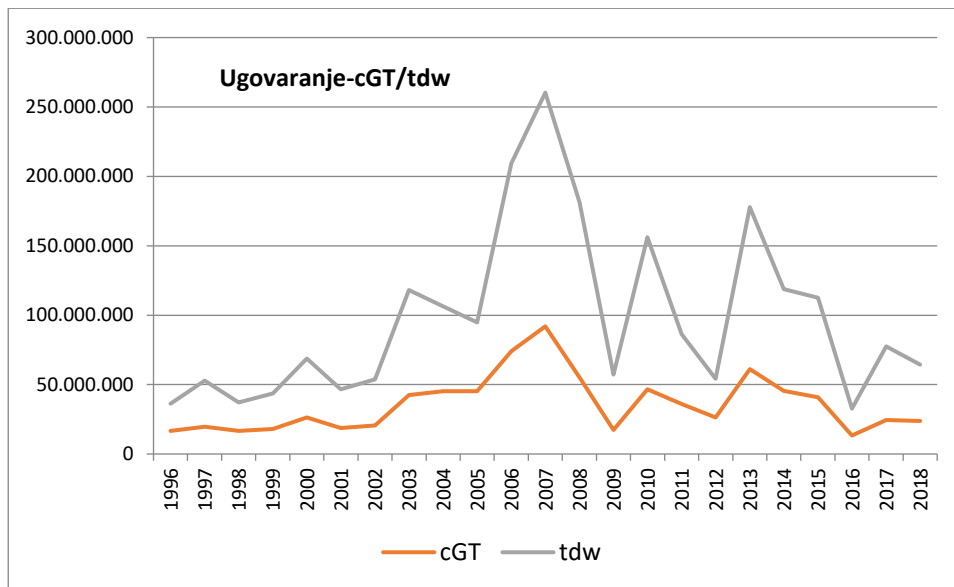
- Na globalnoj razini, tržišta pomorskog prijevoza su u porastu. Clarksonov Index vozarina u prvih 8 mjeseci 2018. je bio na prosječnoj razini od 11.264 USD/dan, što je predstavlja porast od oko 13 % na godišnjoj razini, no još uvijek 3 % ispod razina prije svjetske financijske krize. Tržišta brodova za rasuti teret i kontejnerskih brodova su i nadalje u porastu, s porastom razina zarada od 25 % za brodove za rasuti teret i 38 % za kontejnerske brodove, na godišnjoj razini. Tržište LNG plinskih tankera također ima uzlazni trend, dok je stanje na tržištu putničkih brodova za krstarenja, trajekata i RO-RO brodova, stabilno. Stanje na tržištu LPG plinskih tankera je zahtjevno, s manjim naznakama pozitivnih trendova. Tržište tankera je dodatno oslabjelo, s padom zarade od oko 29 % na godišnjoj razini, što bi se moglo eventualno poboljšati ukoliko se znatnije količine brodovlja prodaju u rezališta. Unatoč poboljšanjima na tržištu offshore brodova, ne očekuju se značajniji pomaci, koji bi vodili ka oporavku ovog tržišta.
- Svjetski ekonomski trendovi pokazuju stabilne trendove s oko 3,7 % predviđenog rasta globalne trgovine u 2018. i 2019. godini. Iako je i 2017. godine bio ostvaren isti rast, aktualne napetosti u svjetskim razmjerima, ne daju previše optimizma za značajniji rast.
- Nakon rasta pomorskog prijevoza u 2017. godini od oko 4,2 %, u 2018. godini očekuje se rast od još uvijek zadovoljavajućih 3,1%, te oko 3,2% u 2019. godini. To znači da će u 2018. godini volumen prevezenog tereta pomorskim putem biti na razini od oko 12 milijardi t, što je za oko 3 milijarde t više od volumena iz vremena financijske krize. Porast u ovoj godini u prometu „suhih“ tereta, predviđa se na razini od oko 2,6 %, promet nafte trebao bi pasti na oko 1,4 %. Promet kontejnerskih roba trebao bi porasti za oko 5 %, dok bi promet LNG tereta trebao porasti za oko 11 %, a LPG tereta za oko 4 %.
- Prema aktualnom stanju na tržištu, rast svjetske flote brodovlja je „pod kontrolom“. S očekivanom smanjenom svjetskom proizvodnjom brodova i određenim uzlaznim trendom prodaje starih brodova u rezališta (do sada je u rezališta prodano oko 23 milijuna tdw brodovlja, od čega oko 17 milijuna tdw tankera), očekuje se da će svjetska flota brodovlja (trenutno ko 1,9 milijardi tdw) u 2018. godini rasti po stopi od samo 2,4 %, dok bi u 2019. stopa porasta bila na razini od oko 2,8 %.
- Brodograđevna industrija je, uz određene manje pozitivne trendove i nadalje u zahtjevnoj situaciji. Blagi porast količine ugovorenog brodovlja, od povijesno rekordno niskih razina u 2016. godini, na aktualnih oko 48 milijuna tdw brodovlja, odražava se i na blagi porast cijena novogradnji. Knjige narudžbi putničkih brodova za krstarenja, te LNG plinskih tankera i FPSO brodova, su dobro popunjene. Kina trenutno drži oko 36 % svjetskog tržišta novogradnji, Južna Koreja oko 24 %, Japan oko 18 %, te Europa oko 15 % (Europa drži oko 98 % tržišta putničkih brodova za krstarenja). U 2018. godini samo je 119 brodogradilišta ugovorilo novogradnje (brodovi preko 1,000 GT), dok je za usporedbu u 2008. godini preko 600 brodogradilišta imalo ugovorene poslove novogradnji. U svjetskoj knjizi narudžbi je oko 199 milijuna tdw brodovlja (vrijednosti oko 218 milijardi USD), što je za oko 7 % manje nego na početku 2018. godine. Ovakva količina ugovorenog brodovlja predstavlja oko 10 % aktualne svjetske flote brodovlja. Količina isporučenog brodovlja u 2018. je u padu od oko 18 %, te bi se trebala kretati na razini od oko 81 milijun tdw brodovlja. Daljnji pad od oko 4 % se očekuje i u 2019. godini, a što će rezultirati dodatnim pritiskom na smanjenje svjetskih kapaciteta brodogradnje.
- Prodaja polovnih brodova i dalje zadržava visoku razinu. Tako je do sada u 2018. godini preprodano ukupno 57 milijuna tdw brodovlja, od čega polovicu čine brodovi za rasuti teret. Na svim važnijim tržištima cijene su zadržale uzlazni trend.
- Nadolazeći novi pooštreni propisi za zaštitu okoline od zagađenja, utječu na razvoj novih tehnologija i njihovu ubraznu primjenu u praksi. Za sada je vrlo interesantna situacija s tzv. „scrubber“-ima (uređaj za obradu ispušnih plinova), kojih je do sada već ugrađeno oko 1.500 na postojećoj floti brodova, što čini oko 4 % svjetske flote mjereno u bruto tonaži, odnosno oko 27,3 % svjetske knjige narudžbi. Istovremeno brodovi s LNG pogonom čine oko 2,7 % ukupne svjetske flote, odnosno 13,7 % svjetske knjige narudžbi.

U prvih 10 mjeseci 2018. godine stanje na tržištu je i nadalje stabilno, ali relativno niže razine aktivnosti u odnosu na 2017.godinu. Tako je ugovaranje brodovlja u prvih 10 mjeseci 2018. godine u padu od oko 10 % u odnosu na isti period 2017. Ovakav trend je očekivan, obzirom na aktualna svjetska kretanja (u prometu roba i usluga), a ukoliko se u ostatku godine nastave slični trendovi, razina cijena novogradnji će ostati na sadašnjim razinama, uz manju mogućnost blažeg oporavka cijena. Također, ovakvi trendovi se odražavaju i na sadašnje razine vozarina, pa se u tom smislu ne očekuju značajnije promjene.

Novi ugovori

	Novi ugovori			
	Broj brodova	Mil. cGT	Mil. tdw	Mld. USD
1996	1.204	16,7	36,2	35,9
1997	1.254	19,6	52,8	39,2
1998	1.031	16,5	37,2	34,7
1999	982	17,9	43,6	32,5
2000	1.339	26,4	68,9	51,2
2001	1.113	18,7	46,6	35,8
2002	1.243	20,6	53,8	34,2
2003	2.191	42,5	118,1	71,9
2004	2.385	45,3	106,3	94,1
2005	2.822	45,1	94,8	114,2
2006	4.316	73,9	209,3	187,9
2007	5.244	91,9	260,2	262,9
2008	3.383	55,2	181,4	181,9
2009	1.256	17,3	57,1	41,7
2010	2.739	46,6	156,1	111,0
2011	1.793	36,0	86,3	104,6
2012	1.533	26,2	54,0	90,4
2013	3.051	61,1	177,8	133,9
2014	2.240	45,3	118,8	115,0
2015	1.738	40,5	112,4	90,0
2016	607	13,0	31,8	37,1
2017	955	24,4	77,4	62,0
2018	852	23,9	64,4	53,4

Od 852 ugovorena broda u prvih 10 mjeseci 2018. godine (23,9 mil. cGT-a; 64,4 mil. tdw, ukupne vrijednosti 53,4 milijardi USD), najviše brodova ugovorila je Kina - 347, J. Koreja je vodeća po količini cGT-a – 10,6 milijuna cGT, tonama nosivosti – 29,3 mil. tdw, kao i po vrijednosti ugovorenih brodova – 21,3 milijardi USD; za usporedbu hrvatska brodogradilišta su u istom periodu ugovorila 5 plovnih jedinica, ukupne vrijednosti oko 3,3 milijuna USD.

Od ukupne količine ugovorenog brodovlja u svijetu, u prvih 10 mjeseci 2018. godini (mjereno u cGT-ima), na **kontejnerske brodove** odnosi se oko 22 %, na **brodove za rasuti teret** odnosi se oko 21 %, na **tankere** (uključivo tankere za kemikalije, sirovu naftu, naftne produkte) odnosi se oko 19 %, na **LNG plinske tankere** oko 18 %, na **putničke brodove za krstarenja** oko 7 %, na **LPG plinske tankere** oko 3 %, na **RO – RO i offshore brodove** odnosi se po 2 %. Na sve **ostale tipove brodova** odnosi se oko 6 %.

Vrijednosno, najviše je ugovoreno **putničkih brodova za krstarenja** – 10,2 milijarde USD, **kontejnerskih brodova** – 9,6 milijardi USD, te **tankera** – 8,3 milijardi USD.

U prvih 10 mjeseci 2018., za većinu tipova brodova uočava se stabilna potražnja, iako na manjim razinama nego u istom razdoblju 2017. Također, u odnosu na početak 2018., zamjećuje se jačanje potražnje na tržištu kontejnerskih brodova, tankera, LNG plinskih tankera i brodova za rasuti teret, dok se tržište putničkih brodova stabiliziralo i više se ne uočavaju trendovi veće potražnje.

Najveći pad količine ugovorenog brodovlja u 2018. godinu u odnosu na 2017. godinu, zabilježen je kod tankera za kemikalije i specijalne terete (- 69 %), ostalih nestandardnih tipova brodova (- 46 %), brodova za hlađeni teret (- 39 %), tankera za sirovu naftu (- 32 %), brodova za rasuti teret (- 28 %), FPSO/FSU brodova (- 19 %), putničkih brodova (- 13 %), te offshore

brodova (- 12 %). Ostali tipovi brodova bilježe porast količine ugovaranja u rasponu od 4 – 274 %, s tim da je najveći porast kod LNG tankera (+ 274 %).

Isporuke

U periodu od 1990., svjetske isporuke trgovačkih brodova su prolazile kroz različita stanja, no generalno se može reći da su najbolje godine bile od 2010. – 2012. (i to po svim promatranim parametrima), u kojem periodu se isporučivalo prosječno godišnje oko 2.930 brodova, sa oko 158 mil. DWT i 51 milijun cGT.

Za hrvatska brodogradilišta, najbolje godine su bile u periodu od 2004. -2007. U tom periodu hrvatska brodogradilišta su isporučivala prosječno godišnje 25 brodova, sa oko 856.700 DWT i oko 424.600 cGT. Za usporedbu, u 2017. godini hrvatska brodogradilišta su isporučila ukupno 10 plovnih jedinica s oko 154.700 tdw i oko 110.000 cGT, dakle oko 20 – 25 % od najboljih godina. U prvih osam mjeseci 2018. godine isporučen je 1 brod i 2 trupa manjih brodova.

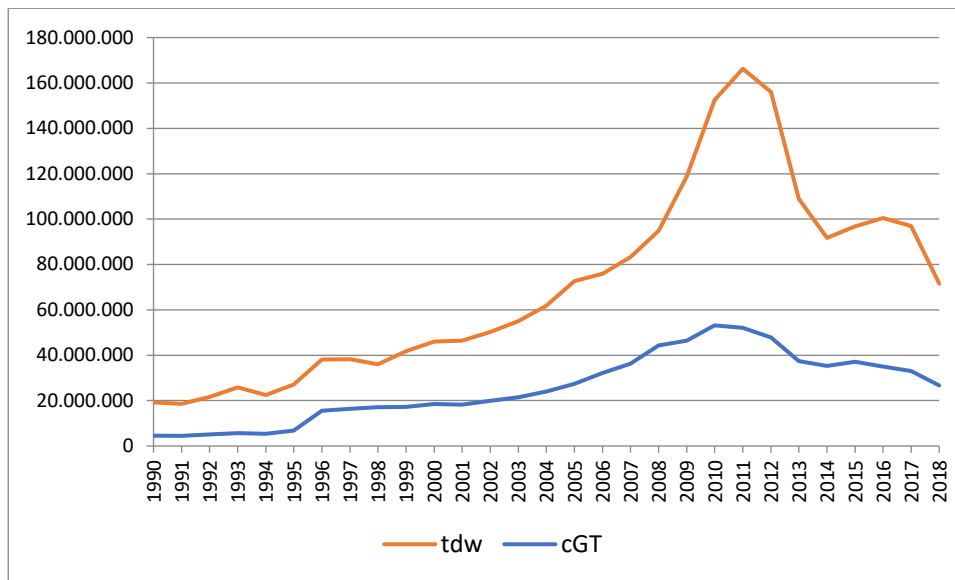
U svjetskim razmjerima, od 2010. godine, zamjetan je padajući trend u količini isporučenih brodova, dok je to u hrvatskom slučaju počelo daleko ranije – od 2007. godine. Procjene su da će se stanje na svjetskom tržištu stabilizirati i kretati u slijedećim godinama na razinama oko 1.500 isporučenih brodova godišnje, s očekivanjima da bi se trendovi mogli poboljšati do maksimalnih 2.000 isporučenih brodova godišnje.

U prvih 10 mjeseci 2018., isporučeno je ukupno 1.114 brodova, sa oko 71,6 milijuna tdw i oko 26,7 milijuna cGT-a. U odnosu na 2017., po broju brodova u 2018. isporučeno je 76 %, po količini tdw-a 74 %, te po količini cGT-a 81 %. Ovakvi trendovi nam i nadalje govore da bi 2018. godina po količini isporučenog brodovlja mogla biti nešto lošija u odnosu na 2017. godinu, a trend smanjenja isporuka od 2015. godine se nastavlja.

U prvih 10 mjeseci 2018. godine, najveću količinu brodovlja isporučila su kineska brodogradilišta s oko 9,8 milijuna cGT, zatim južnokorejska brodogradilišta s oko 6,8 milijuna cGT, te japanska brodogradilišta s oko 6,6 milijuna cGT. Sva ostala svjetska brodogradilišta su isporučila oko 3,5 milijuna cGT.

Isporuke

	Broj brodova	tdw	cGT
1990	214	19.195.216	4.526.802
1991	200	18.590.224	4.467.819
1992	216	21.644.853	5.037.707
1993	248	25.859.066	5.720.785
1994	271	22.479.964	5.329.195
1995	363	27.099.850	6.808.164
1996	1.042	38.119.347	15.573.238
1997	1.119	38.237.703	16.392.537
1998	1.228	36.042.653	17.124.848
1999	1.137	41.818.826	17.290.947
2000	1.048	45.993.249	18.445.369
2001	1.044	46.494.669	18.262.605
2002	1.135	50.220.039	19.918.323
2003	1.183	55.038.546	21.454.015
2004	1.335	61.780.544	23.934.492
2005	1.620	72.694.765	27.365.707
2006	1.899	75.978.500	32.242.784
2007	2.205	83.241.532	36.259.343
2008	2.679	94.780.717	44.254.714
2009	2.886	118.747.288	46.396.156
2010	3.081	152.445.835	53.164.469
2011	2.967	166.259.340	52.022.925
2012	2.745	156.016.733	47.851.798
2013	2.119	108.961.770	37.429.212
2014	1.872	91.685.929	35.297.980
2015	1.892	96.849.358	37.070.192
2016	1.675	100.507.805	35.018.425
2017	1.472	96.978.510	33.066.854
2018	1.114	71.604.569	26.693.928

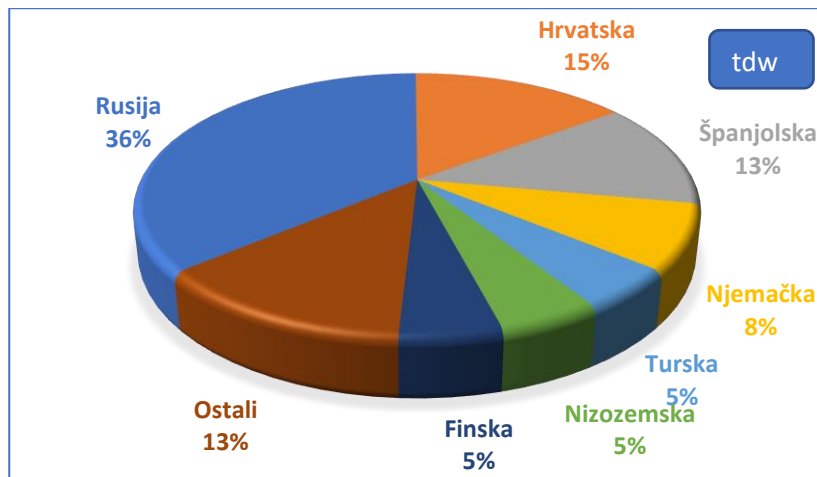
Svjetska Knjiga narudžbi (Listopad 2018.)

R.br.	Zemlja	Nosivost (t)	%
1.	Kina	88.155.148	43,00%
2.	Južna Koreja	61.654.941	30,08%
3.	Japan	42.674.683	20,82%
4.	Filipini	4.504.218	2,20%
5.	Vijetnam	1.707.798	0,83%
6.	Tajvan	1.412.140	0,69%
7.	Rusija	1.041.593	0,51%
8.	Brazil	756.523	0,37%
9.	Hrvatska	445.459	0,22%
10.	Španjolska	381.541	0,19%
11.	SAD	335.488	0,16%
12.	Njemačka	239.122	0,12%
13.	Turska	149.250	0,07%
14.	Nizozemska	149.084	0,07%
15.	Finska	142.800	0,07%
16.	Indonezija	135.824	0,07%
17.	Rumunjska	94.750	0,05%
18.	Italija	77.600	0,04%
19.	Norveška	68.580	0,03%
20.	Francuska	67.456	0,03%
	Ostali	808.116	0,39%
	UKUPNO	205.002.114	100,00%
	Europa	2.896.666	1,41%

R.br.	Zemlja	Kompenzirana bruto tonaža (cGT)	%
1.	Kina	28.118.658	35,62%
2.	Južna Koreja	20.874.094	26,44%
3.	Japan	13.784.271	17,46%
4.	Italija	3.298.312	4,18%
5.	Njemačka	2.745.394	3,48%
6.	Francuska	1.549.547	1,96%
7.	Finska	1.261.611	1,60%
8.	Filipini	1.241.022	1,57%
9.	Vijetnam	897.981	1,14%
10.	Norveška	628.689	0,80%
11.	Rusija	529.985	0,67%
12.	Tajvan	477.423	0,60%
13.	Hrvatska	438.469	0,56%
14.	Španjolska	362.576	0,46%
15.	Singapur	356.180	0,45%
16.	Brazil	345.957	0,44%
17.	Nizozemska	343.160	0,43%
18.	SAD	316.495	0,40%
19.	Turska	293.852	0,37%
20.	Indonezija	190.646	0,24%
	Ostali	888.045	1,12%
	UKUPNO	78.942.367	100,00%
	Europa	11.789.476	14,93%

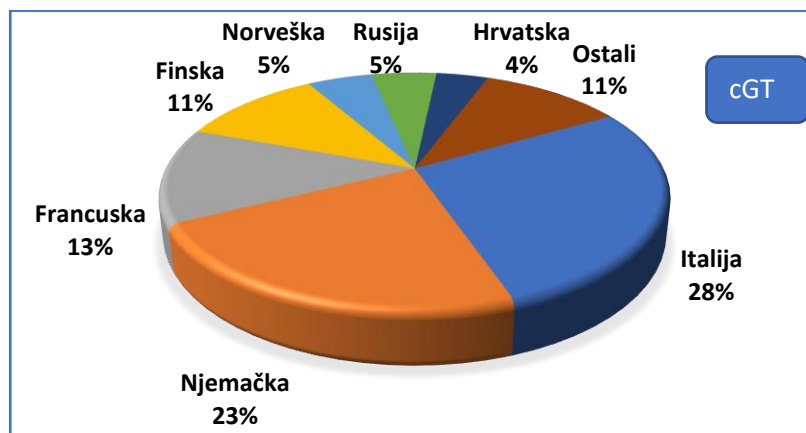
Europska Knjiga narudžbi (Listopad 2018.)

R.br.	Zemlja	Nosivost (t)	%
1.	Rusija	1.041.593	35,96%
2.	Hrvatska	445.459	15,38%
3.	Španjolska	381.541	13,17%
4.	Njemačka	239.122	8,26%
5.	Turska	149.250	5,15%
6.	Nizozemska	149.084	5,15%
7.	Finska	142.800	4,93%
8.	Rumunjska	94.750	3,27%
9.	Italija	77.600	2,68%
10.	Norveška	68.580	2,37%
11.	Francuska	67.456	2,33%
12.	Poljska	31.635	1,09%
13.	Bugarska	4.300	0,15%
14.	Velika Britanija	2.266	0,08%
15.	Grčka	960	0,03%
16.	Ostali	270	0,01%
	UKUPNO	2.896.666	100,00%

Prema podacima za listopad 2018., vodeće europske brodograđevne zemlje (mjereno u t nosivosti), Rusija i Hrvatska drže preko 50 % Knjige narudžbi. Dodamo li tome i ostale vodeće zemlje, proizlazi da 7 vodećih zemalja drže 87 % tržišta.

R.br.	Zemlja	Kompenzirana bruto tonaža (cGT)	%
1.	Italija	3.298.312	27,98%
2.	Njemačka	2.745.394	23,29%
3.	Francuska	1.549.547	13,14%
4.	Finska	1.261.611	10,70%
5.	Norveška	628.689	5,33%
6.	Rusija	529.985	4,50%
7.	Hrvatska	438.469	3,72%
8.	Španjolska	362.576	3,08%
9.	Nizozemska	343.160	2,91%
10.	Turska	293.852	2,49%
11.	Rumunjska	140.617	1,19%
12.	Poljska	108.920	0,92%
13.	Velika Britanija	31.235	0,26%
14.	Portugal	27.117	0,23%
15.	Grčka	15.417	0,13%
	Ostali	14.575	0,12%
	UKUPNO	11.789.476	100,00%

Prema podacima za listopad 2018., vodeće europske brodograđevne zemlje (mjereno u kompenziranoj bruto tonaži – cGT), Italija i Njemačka drže preko 50 % Knjige narudžbi. Dodamo li tome i ostale vodeće zemlje, proizlazi da 7 vodećih zemalja drže 89 % tržišta. Interesantno je da prvih 5 zemalja (Italija, Njemačka, Francuska, Finska i Norveška) svoj visoki udjel u cGT imaju zbog visokog udjela ugovorenih putničkih brodova za krstarenja (95 % svjetske knjige narudžbi tih brodova).

S krajem listopada 2018. godine u svjetskoj Knjizi narudžbi je bilo ukupno 3.095 brodova, sa 205 milijuna tdw i 79 milijuna cGT. Vodeća svjetska brodograđevna zemlja je Kina s udjelom od 43 % svjetske Knjige narudžbi (mjereno u tdw), odnosno 35,6 % (mjereno u cGT), a slijede Južna Koreja sa 30,1 % (u tdw) i 26,4 % (u cGT), te Japan s 20,8 % (mjereno u tdw) i 17,5 % (mjereno u cGT).

Europska brodograđevna industrija zauzima 5. mjesto s udjelom od 1,4 % svjetske Knjige narudžbi (mjereno u tdw), dok mjereno u cGT-ima, sa 14,9 % zauzima 4. poziciju, iza Kine, Južne Koreje i Japana.

U svjetskim razmjerima, Hrvatska drži 9. poziciju s udjelom od 0,22 % (mjereno u tdw), odnosno 13. poziciju s udjelom od 0,56 % (mjereno u cGT).

U europskim razmjerima, Hrvatska drži 2. poziciju s udjelom od 15,4 % (mjereno u tdw), odnosno 7. poziciju s 3,72 % (mjereno u cGT).

U svjetskoj Knjizi narudžbi (mjereno u cGT), Uljanik Grupa (Uljanik Brodogradilište, 3.Maj Brodogradilište) je na 66. mjestu, a pojedinačno Uljanik Brodogradilište na 77. mjestu, 3.Maj Brodogradilište na 110. mjestu, Brodosplit na 122. mjestu, dok je Brodotrogir na 149. mjestu. Sva 4 hrvatska brodogradilišta zajedno nalaze se na 52. mjestu.

I nadalje, najveće svjetsko brodogradilište je južnokorejski Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering (DSME, Geoje), koje mjereno u cGT-ima, drži oko 7,5 % Svjetske knjige narudžbi. Najveće europsko brodogradilište je njemački Meyer Werft, Papenburg s oko 2,3 % svjetske Knjige narudžbi. Najveća svjetska brodograđevna grupacija je južnokorejski Hyundai Heavy Industries (HHI) s oko 12,7 % svjetske Knjige narudžbi, dok je vodeća europska grupacija talijanski Fincantieri s oko 6,7 % svjetske Knjige narudžbi.

U europskoj Knjizi narudžbi (mjereno u cGT), Uljanik Grupa (Uljanik Brodogradilište, 3.Maj Brodogradilište) je na 9. mjestu, a pojedinačno Uljanik Brodogradilište na 11. mjestu, 3.Maj Brodogradilište na 17. mjestu, Brodosplit na 20. mjestu, te Brodotrogir na 29. mjestu.

Brodograđevna tržišta

Brodovi za rasuti teret (bulkcarriers)

- Kretanje stanja prosječnih zarada brodova za rasuti teret je stabilno (na godišnjoj razini) i kreće se na razini od oko 13.234 USD/dan
- Zarade Capesize brodova (180.000 tdw) porasle su za 52 % na godišnjoj razini, te su sada na razini od 21,963 USD/dan, što je najveća razina u 2018. godini; zarade Panamax (74.000 tdw) bulkcarriera su na razini od oko 14.725 USD/dan
- Porast ovogodišnje količine prometa rasutog tereta (u t prevezenog tereta) je na razini od 2,5 %, što je u skladu s predviđanja
- Ovogodišnji američki izvoz soje je u padu od oko 16 %, zahvaljujući i padu trgovine s Kinom
- Predviđeni globalni porast prometa rasutih tereta u 2019. godini je na razini od 2,4 %
- U narudžbi je trenutno oko 10 % svjetske flote bulkcarriera (mjereno u tdw)
- Prodaja brodova u rezališta je na najnižoj razini u posljednjih 10 godina
- Procjena rasta svjetske flote bulkcarriera je na razini od 2,8 % u 2018. i 2019. godini

Tankeri

- Zarade VLCC brodova (320.000 tdw) su stabilne u mjesečnoj usporedbi i trenutno su na razini od 10.987 USD/dan
- Porast potražnje za flotom tankera za sirovu naftu, usporen je i trenutno je na razini od samo 1,6 % u 2018., ali se predviđa da će u 2019. godini porasti na razinu od oko 3,8 %
- Izvoz iranske nafte (zbog uvedenih sankcija) bit će u padu u ovoj i u slijedećoj godini
- U 2018. godini je do sada u rezališta prodano oko 15,7 milijuna tdw brodovlja, što je porast za više od 200 % u odnosu na 2017. godinu
- U ovoj godini je uočen trend smanjenja ugovaranja novih brodova, no u 2019. godini se očekuje porast od oko 3,6 %
- Porast potražnje za tankerima za prijevoz naftnih produkata u 2018. godini je na razini od 2,4 %, dok je za 2019. predviđen porast potražnje na razinu od 3,3 %; u ovoj godini očekuje se porast flote za 1,9 %, dok se u 2019. očekuje porast od 2,7 %
- Izvoz naftnih produkata iz Meksika je u porastu i kreće se na razini od oko 13 % u 2018. godini

Kontejnerski brodovi

- U prvoj plovici 2018., vozarine za kontejnerske brodove su rasle, dok se u trećem kvartalu rast zaustavio, te su u posljednjem mjesecu pale za 3 %
- Ovogodišnji predviđeni globalni rast prometa kontejnerskog tereta je na razini od 4,5 %, dok se u 2019. predviđa porast od 4,4 %
- Očekuje se da će ukupni kapacitet svjetske flote kontejnerskih brodova porasti za oko 5,9 % u 2018. godini, dok se za 2019. godinu predviđa porast po stopi od oko 3,3 %
- U 2018. godini u rezališta će otići tek oko 100.000 TEU kapaciteta kontejnerskih brodova
- U posljednjem mjesecu zabilježena je velika aktivnost na ugovaranju novih brodova, pa su tako ugovorena 44 broda, od čega 20 brodova veličine 15.000 TEU i veći

Offshore brodovi

- Globalna proizvodnja nafte iz podzemskih bušotina trebala bi rasti po stopi od oko 2,7 % u 2018. godini, odnosno od oko 3,6 % u 2019. (na razinu od oko 27,2 milijuna BPD, a što čini oko 29 % ukupne svjetske proizvodnje). Ovakvi pozitivni trendovi odraz su otvaranja novih bušotina u Brazilu. Proizvodnja plina bi trebala rasti po stopi od oko 4,6 % u 2018. godini, odnosno oko 3,4 % u 2019. godini (na razinu od oko 125 milijardi kubipčnih stopaCFD, a što čini oko 33 % svjetske proizvodnje).
- Prema očekivanjima, ponuda nafte će u 2019. premašivati potražnju, pa će to dodatno utjecati na smanjenje cijena nafte.
- Nakon povijesno dosegnute niske razine od samo 58 milijardi USD offshore projekata u 2016., u 2017. obim je porastao za 50 % na razinu od 87 milijardi USD, a prognoze za cijelu 2018. kreću se na razini od oko 100 milijardi USD.
- S početkom 9. mjeseca, u svijetu je bilo 476 aktivnih offshore bušotina, što je povećanje za oko 3 % na godišnjoj razini. Trenutno je oko 70 % bušotini platformi aktivno, dok je 30 % u stanju mirovanja.
- Tržište OSV (offshore supply vessel) je u 2018. godini u poboljšanju. Trenutno je oko 60 % flote aktivno, dok je 40 % flote u mirovanju. Obzirom na takvo stanje, teško je za očekivati neki veći oporavak tržišta, sve dok se ponuda i potražnja ne uravnoteže.

- Do kraja srpnja 2018. zabilježena su samo 43 novougovorena broda, što predstavlja smanjenje od oko 10 % na godišnjoj razini. Ovakva niska razina ugovaranja je direktna posljedica slabog iskorištenja postojeće flote (60 %).
- U svjetskoj Knjizi narudžbi je s 31.10.2018. bilo ukupno 246 **offshore** brodova s oko 0,7 milijuna tdw, što predstavlja 6,8 % aktualne flote offshore brodova; uočljiv je trend smanjenja potražnje

U Svjetskoj floti trgovačkih brodova je s 1.10.2018. bilo ukupno 58.838 brodova s oko 1.879,5 milijuna tdw, dok ukupna flota broji 94.578 brodova, s oko 1.963,7 milijuna tdw; ukupna vrijednost svjetske flote brodova je oko 958,7 milijardi USD.
Cijene novih brodova

- Na tržištu **brodova za rasuti teret**, **prosječne cijene novih brodova** su u odnosu na srpanj 2018. u blažem porastu i to u rasponu od 2,5 do 2,9 %;

Capesize 180.000 tdw – 50 m. USD

Panamax 81.000 tdw – 28 m. USD

Handymax 62.000 tdw – 26 m. USD

Handysize 38.000 tdw – 24 m. USD

- Na **tankerskom** tržištu, **prosječne cijene novih brodova** su u blažem porastu (tromjesečni trend) i to za sve veličine brodova

VLCC 320.000 tdw – 92,5 m. USD

Suezmax 157.000 tdw – 60,5 m. USD

Aframax 115.000 tdw – 48 m. USD

MR tanker 51.000 tdw – 36 m. USD

- Na tržištu **LNG tankera i LPG tankera**, **prosječne cijene novih brodova** su u odnosu na srpanj 2018. u manjem porastu;

LNG 174.000 m³ – 182 m. USD

LPG 82.000 m³ – 71 m. USD

- Na tržištu specijaliziranih **brodova za prijevoz automobila** („Pure Car Carriers“) kapaciteta 6.500 vozila, **prosječne cijene novih brodova** su u odnosu na srpanj 2018. u manjem porastu;

6.500 CEU – 63 m. USD

- Na tržištu **kontejnerskih brodova**, **prosječne cijene novih brodova** su u odnosu na srpanj 2018., u nešto većem porastu i to za kapacitet broda od 13.000 TEU + 2,4 %, a za brodove manjeg kapaciteta (2.750 TEU) za +7,2 %;

13.000 TEU – 114,5 m. USD

2.750 TEU – 35 m. USD

⇒ **Clarksonov Index prosječnih cijena novogradnji** je na razini od 130, a u odnosu na stanje u srpnju 2018., je u manjem porastu + 1,5 %

- **Prosječne cijene brodova za prodaju u rezališta** su krajem listopada 2018. za tankere bile na razini od **435 USD/t** (porast od 5 % u odnosu na 2017.), a za brodove za suhi teret isto na razini od **435 USD/t** (porast od 1 % u odnosu na 2017.)

- **Cijene polovnih tankera** su krajem listopada 2018. u odnosu na kraj listopada 2017. bile u porastu od +9 %, za **brodove za rasuti teret** u porastu od +7 % i za **kontejnerske brodove** u odnosu na srpanj 2018. u padu za -1 %; ovakvi trendovi ukazuju na stabilnu potražnju za polovnim brodovima za sve glavne tipove (koji, mjereno u tdw, čine oko 89 % svjetske trgovačke flote)

Vozarine

- **Vozarine za brodove za rasuti teret (jednogodišnji najam)** su krajem listopada 2018. bile u prosječnom porastu od oko 31 % u odnosu na prosječne vozarine iz 2017. i kretale su se na razini od 21.250 USD/dan za Capesize (porast od 40,3 %), 13.325 USD/dan za Panamax (porast od 24,9 %), 13.250 USD/dan za Supramax (porast od 34,9 %) i 10.000 USD/dan za Handysize (porast od 23,7 %)

- **Vozarine za tankere za sirovu naftu (jednogodišnji najam)** su krajem listopada 2018. bile u manjem porastu u odnosu na prosječne vozarine iz 2017. i kretale su se na razini od 27.500 USD/dan za VLCC (310.000 tdw)
- **Vozarine za tankere za naftne proizvode (jednogodišnji najam)** su krajem listopada 2018. bile u padu u odnosu na prosječne vozarine iz 2017., pa su tako za Panamax tankere (74.000 tdw) bile na razini od 12.625 USD/dan (pad od 3,5 %), MR Handymax tankere (48.000 tdw) 12.250 USD/dan (pad od 7,3 %), te za Handysize tankere (37.000 tdw) 11.250 USD/dan (pad od 1,6 %)
- **Vozarine za tankere za kemikalije (jednogodišnji najam)** (veličine 20.000 tdw, tankovi od nehrđajućeg čelika) su krajem listopada 2018. stabilne i u odnosu na prosječne vozarine iz 2017. i kretale su se na razini od 12.750 USD/dan (pad od 3 %)
- **Vozarine za LPG tankere – jednogodišnji najam** (veličine 84.000 m³) su krajem listopada 2018. bile u osjetnijem porastu u odnosu na prosječne vozarine iz 2017. i kretale su se na razini od 23.738 USD/dan (porast od 58,4 %)
- **Vozarine na „spot“ tržištu za LNG tankere** (veličine 160.000 m³) su krajem listopada 2018. bile u velikom porastu u odnosu na prosječne vozarine iz 2017. i kretale su se na razini od 150.000 USD/dan za brod veličine 160.000 m³ (rast od oko 226 %), a za brod veličine 145.000 m³, na razini od 85.000 USD/dan (rast od oko 197 %);
- **Vozarine za kontejnerske brodove** (veličine 1.000 – 4.400 TEU) su krajem listopada 2018. bile u porastu u odnosu na prosječne vozarine u 2017. i kretale su se ovisno o veličini broda od 7.250 – 11.900 USD/dan; vozarina za kontejnerski brod kapaciteta 2.000 TEU (brod bez dizalica) je bila na razini od 9.850 USD/dan (porast od 37,7 % u odnosu na 2017.)
- **Vozarine za offshore brodove** (područje rada Sjeverno more) su krajem listopada 2018. bile u blažem porastu u odnosu na prosječne vozarine u 2017., pa su tako za velike **AHTS** brodove (Anchor handling tug supply vessel) bile na razini od oko 17.000 GBP/dan (2014. prosjek 35.000 GBP/dan, 2015. – 18.000 GBP/dan, 2016. – 16.000 GBP/dan, 2017. – 16.000 GBP/dan), a za velike **PSV** (Platform supply vessel) na razini od 8.500 GBP/dan (2014. prosjek 17.250 GBP/dan, 2015. – 7.600 GBP/dan, 2016. – 5.900 GBP/dan, 2017. – 6.500 GBP/dan); trend pada razine vozarina od 2014. do sredine 2017. je zaustavljen i sada se uočava donekle stabilno tržište, s trendom nešto većeg porasta vozarina na **PSV** tržištu.

Siniša Ostojić, dipl. inž. brodogradnje
 Direktor
 Hrvatska brodogradnja Jadranbrod d.d.

Izvori: Clarkson (Shipping Intelligence Weekly), World Shipyard Monitor (Clarkson), Clarksons SIN, SEA Europe Shipbuilding market monitoring, IHS Fairplay, vlastita istraživanja